
**TDK Başkanı Prof. Dr. Akalın:
“Toplum Olarak Türkçenin Gücünden
Haberdar Değiliz”**

Türk Dil Kurumu Başkanı Prof. Dr. Şükrü Haluk Akalın, kurum olarak en çok, toplumun, Türkçenin gücünden haberdar olmamasından şikâyet ettiklerini söyledi. Akalın, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun aylık düzenlediği toplantılar kapsamında "Türk Dilinin Özellikleri ve Gücü" konulu bir konferans verdi.

Dil kusurlu olursa kelimelerin düşünceyi iyi anlatamayacağını, düşüncelerin iyi anlatılamaması halinde yapılması gereken görevlerin başarılamayacağını ve böylelikle törelerin ve kültürlerin bozulacağını belirten Akalın, dilin insan hayatında çok önemli bir yere sahip olduğunu ifade etti.

Dilin düşünceye de aracılık ettiğini ve insanların dil yoluyla düşündüğünü dile getiren Akalın, dilin kültürleri yaşattığını ve kuşaktan kuşağa iletilmesinde önemli bir rol üstlendiğini kaydetti. Akalın, "Dil olmasaydı, aile, toplum, ulus, uygarlık olmazdı. Dili, insanoğlunun hayatından çıkardığınızda geriye hiçbir şey kalmaz" dedi.

Sağlıklı bir iletişim için dilin sağlıklı ve etkin kullanılmasının önem taşıdığını da vurgulayan Akalın, "Bizim dilimiz köklü bir geçmişe sahiptir. Hâlbuki dünya bir diller mezarlığıdır. Pek çok dil yok olmuştur. 2005 yılı sayımına göre dünya yüzünde bugün 6 bin 912 dil vardır ve 4 yılda bu sayı da azalmıştır" şeklinde konuştu.

Türkçenin ilk yazılı kaynağının Orhun kaynakları olduğunu ifade edildiğini ancak pek çok kaynaktan ve bilimsel araştırmada da Türkçenin kökeninin çok daha gerilere giden bir dil olduğunu yer aldığını aktaran Şükrü Haluk Akalın, Türkçenin en az 6 bin yıldır varlığını koruduğunu söyledi.

Orhun Yazıtları'nın "basit bir edebiyat metni" olmadığını, aynı zamanda Türklerin devlet sistemini ve tarihini gözler önüne serdiğini anlatan Akalın, Kaşgarlı Mahmut'un eseri olan Divan-ı Lügat-it Türk'ün de ilk Türk ansiklopedisi olduğunu ve sözlük niteliğinin yanı sıra, Türk uygarlığıyla ilgili pek çok verinin burada yer aldığını ifade etti. Akalın, "Örneğin, Türklerin kullandığı takvimi ve bu takvimin nasıl doğduğunu, bununla ilgili nasıl inanışların olduğunu gösteren bir kaynaktır" diye konuştu.

Dünyada en çok kişinin konuştuğu dilin Çince olduğunu belirten Akalın, "Ancak, 1 milyar 300 milyon nüfuslu Çin'de tek bir Çince yoktur. Bu da aralarında kimi zaman anlaşamadıklarına, birbirinin söylediklerini anlayamamalarına neden olmaktadır" dedi.

Türkçenin, Çince, İngilizce, İspanyolca ve Hintçenin ardından dünyanın en çok konuşulan beşinci dili olduğunu ifade eden Akalın, Türkçenin bir başka güç kaynağının da yapısı olduğunu söyledi.

Türkçenin küçük yaşta öğreniminin de kolay olduğunu araştırmalarla görüldüğünü dile getiren Akalın, "Ana dilini en etkin olarak Türk çocuğu öğrenmektedir. Türkçe eklerle zenginleşen bir dildir. Örneğin, çocuk 'gözlük' kelimesini öğrendiğinde, rahatlıkla 'gözlük' veya 'gözlükçü' kelimelerini de öğrenmektedir. Halbuki İngilizce, Fransızca gibi diğer dillere baktığımızda bunların her biri farklı sözcüklerle ifade edilmektedir" diye konuştu.

Türkçenin akraba, yemek ve renk isimleri konusunda da zengin olduğunu, sadece akrabalıkla ilgili Türk dilinde 9 bin kelimenin yer aldığını anlatan Akalın, "gizli dil" anlamını taşıyan argoda da bir kelimeyle ilgili pek çok karşılığın bulunduğunu kaydetti. Akalın, buna örnek olarak "ölüm" kelimesiyle ilgili "imamın salına binmek", "nalları dikmek", "iki kolu yan yana gelmek" gibi tamlamaları gösterdi.

Türkçeden başka dillere 12 bin kelimenin geçtiğini, bunun da dilin zenginliğini ortaya koyduğunu vurgulayan Akalın, ancak bu zenginliğin yeterince bilinmediğini ifade etti.

"Türk Dil Kurumu olarak şikâyetçi olduğumuz en büyük olumsuzluk, toplum olarak Türkçenin gücünden haberdar değiliz" diyen Akalın, Türkçeyi etkili kullanmak için söz varlığının geniş olmasının gerektiğini söyledi. Söz varlığı ne kadar geniş olursa olayların anlaşılmasının o kadar kolaylaşacağına işaret eden Akalın, sözlü anlatımda

doğru sözlere, yazılı anlatımda yerinde kullanıma, konuşurken de ses tonuna, göz temasına ve vücut diline dikkat edilmesi gerektiğini kaydetti.

Kullanılmayan her sözün zamanla bellekten silindiğini belirten Şükrü Haluk Akalın, "Söz varlığımıza yeni sözler eklenmezse söz dağarcığımız giderek kısırlaşıır. Bulmaca çözmek ve sözlüğe bakmak, söz dağarcığımızı genişletir" önerisinde bulundu. (24.06.2009)